

Onderwerp: Verzelfstandiging OPOT en bestuurlijke samenwerking primair onderwijs

Jaar/nummer: 2025/111

In behandeling bij: Wethouder Goldhoorn

Voorstel

1. Instemmen met verzelfstandiging van het Openbaar Primair Onderwijs Terschelling (OPOT), waarbij de voorkeur ligt bij de verdere uitwerking van het oprichten van een samenwerkingsstichting waarin zowel OPOT als Christelijke Vereniging voor Primair Onderwijs Terschelling (CVPOT) lid zijn;
2. Opdracht te geven om per 1 januari 2026 een stichting op te richten;
3. Het bevoegd gezag en de instandhouding van de volgende scholen per bovenstaande datum aan de op te richten stichting over te dragen:
 - a. OBS 't Jok
 - b. OBS Prinses Margrietschool
 - c. OBS 't Hunnighouwersgat

Samenvatting

De vijf eilander basisscholen van de Christelijke Vereniging voor Primair Onderwijs Terschelling (CVPOT) en het Openbaar Onderwijs Terschelling (OPOT) staan voor een gemeenschappelijke opgave.

De gemeente Terschelling, CVPOT en OPOT zijn een onderzoek gestart naar de mogelijkheden van een gezamenlijke bestuursvorm. Het onderzoek heeft geresulteerd in het voorstel om het OPOT te verzelfstandigen en onder te brengen in een op te richten stichting. De bedoeling is dat dit een samenwerkingsstichting wordt, waar ook CVPOT deel van uitmaakt, zodat de vijf basisscholen bestuurlijk samengaan.

Het college stelt nu aan de gemeenteraad voor om OPOT te verzelfstandigen en onder te brengen in de stichting. Het CVPOT gaat een besluit nemen of zij ook tot die stichting toe wil treden, zodat er inderdaad een bestuurlijke samenwerking ontstaat.

Toelichting

Op Terschelling werken vijf basisscholen in drie kernen met elkaar om goed, toegankelijk, toekomstbestendig en inclusief onderwijs te verzorgen. Inclusief, want op Terschelling is het inclusieve onderwijs geen keuze maar een opdracht. Alle eilander basisschoolkinderen willen we thuisnabij onderwijs kunnen bieden. De scholen zijn maatschappelijke voorzieningen. En dat moet worden vormgeven in een uitdagende omgeving die steeds complexer wordt. Denk aan bijvoorbeeld de krapte op de arbeidsmarkt, toenemende druk vanuit wet- en regelgeving en wisselende geboortecijfers in een geografisch afgebakend gebied, en dat binnen onze bijzondere positie als eiland.

De vijf eilander basisscholen van de Christelijke Vereniging voor Primair Onderwijs Terschelling (CVPOT) en het Openbaar Onderwijs Terschelling (OPOT) staan voor een gemeenschappelijke opgave.

Door veranderende eisen die gesteld worden aan de organisaties is het noodzakelijk om een aanpassing aan de bestuursvorm te overwegen, waardoor deze toekomstbestendig wordt en daarmee bijdraagt aan het voorgaande. Vanuit de gemeenschappelijke opgave hebben de beide organisaties besproken om gezamenlijk te verkennen of er mogelijkheden liggen om samen meer te kunnen faciliteren voor de eilander kinderen en of een gezamenlijke bestuursvorm een optie is.

De gemeente Terschelling, CVPOT en OPOT zijn een onderzoek gestart naar de mogelijkheden van een gezamenlijke bestuursvorm. Hiervoor hebben de bestuurder van OPOT, de bestuursvoorzitter van CVPOT, de voorzitter van de Raad van Toezicht (RvT) van OPOT, de voorzitter van de commissie intern toezicht (Cit) van CVPOT en de wethouder onderwijs op 11 december 2025 een intentieverklaring getekend. Het onderzoek heeft geresulteerd in dit voorstel tot verzelfstandiging van de openbare basisscholen.

Het voorgestelde besluit omvat de verzelfstandiging van de openbare basisscholen en biedt mogelijkheden voor bestuurlijke samenwerking met het CVPOT in de op te richten stichting. Of de stichting vervolgens ook daadwerkelijk een samenwerkingsstichting wordt, hangt af van het besluit van het CVPOT om eveneens tot de stichting toe te treden. Middels dit besluit van de gemeenteraad is bestuurlijke samenwerking vanuit de kant van het openbaar onderwijs mogelijk.

Historie

Zoals in de inleiding beschreven is, ligt er een eilandbrede uitdaging om het onderwijs, zeker het inclusieve onderwijs, op niveau te houden. Hierbij kijken zowel OPOT als CVPOT constant naar hoe zij de samenleving, met name de eilander jeugd, optimaal kunnen bedienen en bestuurlijke kwetsbaarheden kunnen oplossen. Beide organisaties verkennen deze mogelijkheden nu in gezamenlijkheid.

De gemeente beschouwt kwalitatief goed en toekomstbestendig onderwijs als essentieel voor de leefbaarheid op het eiland. In het coalitieakkoord “Koers naar de toekomst: Meedenken, Meepraten, Meedoen” is vastgelegd dat in drie kernen op het eiland voorzieningen voor primair onderwijs aanwezig zijn en blijven. In het voorliggend voorstel wordt dit uitgangspunt gehandhaafd.

De gemeenteraad heeft het bestuur en de Raad van Toezicht van OPOT de opdracht gegeven tot het maken van een uitgewerkt voorstel voor de herziening van het bestuursmodel en de governance voor het OPOT en hierin op basis van gelijkwaardigheid met CVPOT samen op te trekken. Dit werd versterkt doordat de Onderwijsinspectie de gemeente en OPOT vorig jaar de opdracht heeft gegeven om de bestuursvorm te wijzigen, waarbij een duidelijke scheiding tussen gemeente bestuur en onderwijsbestuur wordt aangebracht. Middels dit voorstel wordt hier uitvoering aan gegeven.

Dit uiteindelijke voorstel bevat twee kernelementen:

1. De verzelfstandiging van OPOT, door het overdragen van het bevoegd gezag van de gemeente aan een op te richten stichting, met de praktische uitwerking van deze overdracht;

2. Het mogelijk maken van bestuurlijke samenwerking van OPOT en CVPOT in die op te richten stichting. Hierbij is het van belang om te beseffen dat het CVPOT net als de gemeente een eigen afzonderlijk besluitvormingstraject doorloopt. Het is mogelijk dat het CVPOT, ondanks het uitgebreide en prettige voortraject, besluit om niet mee te gaan in de bestuurlijke samenwerking, dan blijft het 1^e punt, de verzelfstandiging van OPOT, echter ongewijzigd.

Juridische gevolgen/fatale termijnen/handhaving

De gemeente Terschelling voert het bevoegd gezag over de openbare basisscholen. Met de verzelfstandiging van de scholen wordt het bevoegd gezag ondergebracht bij een op te richten stichting. Omdat er sprake is van een organisatie waarin zowel openbaar als bijzonder onderwijs zal worden aangeboden, schrijft de Wpo (Wet op het primair onderwijs) voor dat er een samenwerkingsstichting opgericht moet worden. Andere rechtsvormen zijn hierbij niet mogelijk.

Wanneer ook het CVPOT de keus maakt om het bevoegd gezag over de basisscholen van CVPOT bij diezelfde stichting onder te brengen, zal die stichting een samenwerkingsstichting worden die het bevoegd gezag voert over zowel de openbare en christelijke scholen op het eiland.

Op basis van artikel 23 van de Grondwet heeft de gemeente na verzelfstandiging een belangrijke verantwoordelijkheid in het toezien op de continuïteit van het openbaar basis onderwijs en kan het ingrijpen bij wanbeheer, zoals beschreven in het rapport.

De oprichtingsakte van de beoogde stichting zal aan de gemeenteraad voorgelegd worden om eventuele wensen en bedenkingen kenbaar te maken.

Na instemming van de gemeenteraad op de verzelfstandiging, middels het nu voorliggende voorstel, en de oprichting van de stichting op een later moment dit jaar, is het de bedoeling om de overdracht van eigendommen, verplichtingen van het OPOT te realiseren. De volgende elementen zijn hiervan onderdeel:

- a. het juridisch eigendom van de schoolgebouwen van de scholen OBS 't Jok en OBS 't Hunnighouwersgat over te dragen aan de op te richten stichting;
- b. het personeel dat per 31 december 2025 in dienst is van OPOT zal op basis van de CAO-PO van rechtswege overgaan naar de samenwerkingsstichting;
- c. zorg te dragen voor een goede overdracht van de lopende contracten, personele zaken, huisvesting en financiën, zoals in het rapport is beschreven;
- d. de financiële eindafrekening met de gemeente te bepalen op grond van de vastgestelde en de door hun accountants goedgekeurde jaarrekening en balans per 31 december 2025.

Belang voor toerisme/samenleving/economie

De verzelfstandiging heeft op de onderdelen toerisme/ en economie geen directe gevolgen. Het belang van goed en toekomstbestendig onderwijs voor de samenleving en de leefbaarheid is, zoals in de inleiding en motivatie benoemd, groot.

Financiële/personele/organisatorische gevolgen

De verzelfstandiging van het openbaar primair onderwijs heeft voor de gemeente geen personele en organisatorische gevolgen, zoals in het rapport is beschreven.

De financiële overdracht vindt plaats nadat de gemeenteraad heeft aangegeven geen verdere wensen en bedenkingen te hebben ten aanzien van de oprichting van de stichting en het college een vervolgbesluit hierover heeft bekrachtigd. Deze overdracht vindt plaats op basis van de door de accountant gecontroleerde jaarrekening 2025. OPOT is financieel grotendeels van de gemeente ontvlochten. Hierdoor zijn er geen negatieve financiële gevolgen als direct gevolg van het verzelfstandigingsbesluit. Omdat de jaarrekening van het onderwijs in de gemeentelijke jaarrekening geconsolideerd wordt, wordt met verzelfstandiging de rekening-courant verhouding uit het verleden tussen gemeente en onderwijs zichtbaar. Dit houdt in dat het onderwijs nog een vordering heeft op de gemeente, wat voor de gemeente eenmalig een last van naar schatting € 200.000,- op zal leveren in 2026.

Het juridisch eigendom van de schoolgebouwen van 't Jok en Hunnighouwersgat wordt aan de stichting overgedragen, na instemming van de raad met de verzelfstandiging en bekrachtiging van het besluit hiertoe door het college. Een toelichting op dit economische eigendom is als bijlage 2 aan dit advies toegevoegd.

Communicatie/interactiviteit

Na instemming van de gemeenteraad met het voorliggende voorstel, zal de feitelijke uitvoering van de verzelfstandiging, waaronder de oprichting van een stichting opgestart worden. De concept oprichtingsakte zal vervolgens aan de gemeenteraad voorgelegd worden om eventuele wensen en bedenkingen hierover te uiten. Na deze bekrachtiging zullen de voorstellen ten aanzien van de overdracht van bezittingen en verplichtingen aan het college voorgelegd worden en zal de verdere uitvoering van de besluiten gerealiseerd worden.

Parallel aan het proces van de gemeentelijke besluitvorming vindt ook binnen CVPOT een vergelijkbaar proces plaats. Het besluitvormingsproces van CPOT verloopt als volgt: de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) wordt gevraagd om in te stemmen met de gezamenlijke bestuursvorm door de overdracht van de scholen aan een op te richten samenwerkingsstichting. Daarnaast wordt de Commissie intern toezicht (Cit) gevraagd om het besluit goed te keuren. Zoals de gemeenteraad binnen onze gemeente het hoogste orgaan is, wat een besluit over het OPOT moet nemen, is binnen het CVPOT de Algemene Ledenvergadering (ALV) het hoogste orgaan. In de planning wordt ingezet op een besluit van deze organen voor de zomervakantie in 2025. Zowel vanuit OPOT als CVPOT vindt de raadpleging van de ouders van leerlingen plaats voorafgaand aan besluitvorming door de gemeenteraad en ALV.

Voorafgaand aan de raadsbehandeling van dit voorstel, zullen medewerkers van beide organisaties en ouders van leerlingen geïnformeerd worden over het voorstel dat naar de gemeenteraad gaat.

Ter inzage liggende stukken

1. Rapport Leeuwendaal
2. Toelichting eigendomssituatie scholen

Datum behandeling in B&W + ondertekening

Terschelling, 3 juni 2025

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Terschelling,

H.M. de Jong,
secretaris/directeur

mr. R.S. Cazemier,
wnd. burgemeester

